

Apie jaunuosius kūrėjus – mamytės, tėveliai ir... močiutė

Kasmet, prieš projekto „Jaunųjų kūrėjų tribūna NEVĖŽIS“ baigiamąjį akordą – metų almanacho pristatymo ir „Sidabrino Nevėžio“ skulptūrėlių įteikimo ceremoniją – dienraštyje „Sekundė“ spausdinome specialų atlangą. Jame daugiausia būdavo pateikiami klausimai mokytojams, įvairių metų skulptūrėlių laureatams – literatams ir iliustruotojams.

Šiais metais gimė sumanymas pakalbinti jaunųjų kūrėjų tėvelius. Iš tikrųjų – kaip jaučiasi jaunieji kūrėjai namų aplinkoje, ką išgyvena mamos ir tėveliai, netikėtai sužinoję, jog jų vaikas, niekieno neverčiamas, kuria eilėraščius arba piešia? Galų gale, kiek kūrybos slepiasi elementarioje šeimos buityje, pomėgiuose? Ar dažnai jaunieji pristabdomi tradiciniu „neskubėk užaugti“ tų pačių tėvelių, kurie „patys kadaise skubėjo“?

Pateikiame kelis klausimus jaunųjų kūrėjų tėveliams. Tiesa, dažniausiai į juos atsakė mamos ir net močiutė, bet yra ir bendrų su tėveliais atsakymų. Sunkiausia buvo priprašyti nuotraukų (ak tas mūsų lietuviškas kuklumas!), bet sukomes kaip įmanydami, kad atlangas neliktų vien iš raidžių. Išėjo visai smagus kūrinys. Pažiūrėkite patys!

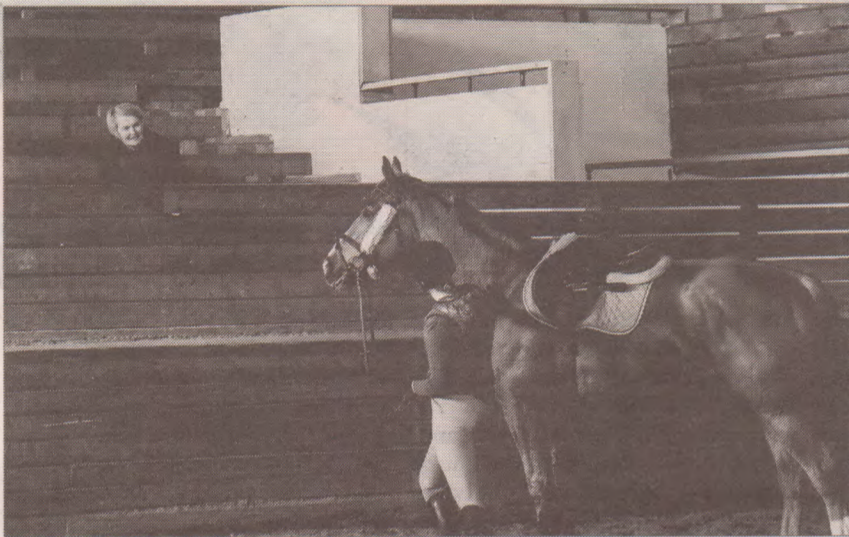
KLAUSIMAI JAUNŪJŲ KŪRĖJŲ TĖVELIAMS:

1. Ar savo gyvenime esate sukūrę eilėraščių, apsakymą, dainą arba autorinį dailės kūrinį?
2. Kaip pastebėjote, kad jūsų vaikas turi kūrėjo bruožų arba polinkį į kūrybą? Kada?
3. Kaip manote, ar kūrybiškumas padeda jums, jūsų šeimai, darnai?

Jaunosios kūrėjos Karolinos Motiejūnaitės (Panevėžio „Minties“ gimnazija) mama Rita:

1. Ankstyvaisiais, dvidešimtais savo gyvenimo metais, dar besimokydama žemės ūkio technikumė, esu sukūrusi šūsnį eilėraščių.

2. Slapčia radau užrašus ir perskaičiau be leidimo. Vėliau kūrybą pamatėme viešojoje erdvėje. Nuo pat vaikystės sekėsi deklamuoti eiles, dalyvavo ne viename skaitovų konkurse. Raišką ir

jausmus tekstui paveldėjo iš manęs.

3. Mūsų kasdienybėje kūrybiškumas nėra labai svarbus dalykas, bet visa šeima labai džiaugiasi mūsų mažylės rašymo pasiekimais. Džiaugiasi ir dalinasi išpuščiais net tolimi giminaičiai, gyvenantys skirtinguose Lietuvos kampeliuose.

4. Kam jai reikalinga pagalba (ne karvę gi pamelžti)? Mintys – nevaldo-

mas dalykas, galime suteikti tik ramybę. O kūrėjo suprasti neįmanoma, mintys gilios ir liepsnojančios lyg pragaro liežuviai ar iš kelmo šokančios gyvatės, kandžios, bet kartu lengvai nuodingai svaiginančios...

Mokytojos Emilijos Gedraitienės P. S.:

„Dar – neįmanoma Karolinos kasdienybė be artimųjų, žirgų ir kūrybos.“

Jaunosios kūrėjos Martynos Nevieraitės (Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija) tėveliai Inga ir Egidijus:

1. Ne, mes nesame, Martyna savo kūrybiškumą tikriausiai paveldėjo iš savo prosenelių.

2. Jau seniai pastebėjome, kad ją traukia dailė. Dar kai Martyna buvo maža, visuomet norėjo piešti, o ir darė tai tikrai neblogai. Tačiau, kad ji rašo, sužinojome tik maždaug prieš dvejus metus, kai pirmą kartą jos kūryba buvo išspausdinta laikraštyje.

3. Žinoma, nes Martynos kūrinuose atskleidžiamos temos padeda geriau suprasti ją ir jos požiūrį į pasaulį.

4. Stengiamės suprasti, skatiname kurti toliau.

Jaunosios kūrėjos Jovitos Marcinkevičiūtės (Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija) mama Laima:

1. Taip, esu sukūrusi keletą trumpų eilėraščių.

2. Pastebėjau dukros polinkį į kūrybą pradinėse klasėse, kai pradėjo rašyti trumpus eilėraščius ir domėtis literatūra.

3. Manau, kad kūrybiškumas padeda asmenybei atsiskleisti ir savaip suvokti pasaulį. Mūsų šeimoje kūrybiškumas yra ypač vertinamas (Jovita turi tris seseris ir brolių), nes tai žmogaus saviraiškos priemonė, padedanti gyvenime.

4. Suprantu kūrėją, esantį šalia, nors kartais išties nelengva. Visada stengiuosi dukrai padėti, patarti ir išklausyti.

Jaunosios kūrėjos Mingailės Bartašiūtės (Panevėžio „Vyturio“ progimnazija) mama Aurelija:

1. Taip esu. Ir ne vieną. Pradinėse klasėse – keletą eilėraščių, kurių, gaila, jau nebėra. Ankstyvasis ugdymas su savo mokymo programomis „priverstė“ kasdien sėdėti prie kuriamų rašinių, ir šitas gėris tęsėsi iki pat dešimtos klasės. Vienas rašinys buvo įdėtas į „Pajstrietį“. Lietuvių k. mokytoja kai kuriuos darbus skaitydavo klasei kaip pavyzdinius. Kūrybiškumas baigėsi su programų „reformomis“, prasidėjus kūrinių interpretacijų erai.

2. Pastebėjau tada, kai dukrytė (5 metų) daug skaitydama ir klausydama pasakų, istorijų pasakė, kad ir ji „pasidarys knygelę“. Vieną dieną pasiėmė baltų lapų, flomasterius ir „pasiūvo knyga“ su pirmosiomis savo istorijomis, kurias buvo girdėjusi dar visai maža, kai mama prieš miegą, išjungusi lempą „kurdavo“. Kurį laiką buvo tradicija: „Kokios pasakos nori?“ „Iš galvos“, – išgirdavau atsakymą.

3. Kūrybiškumas tikrai padeda. Pagerinti nevykusią dieną, kasdieninę rutiną ir, svarbiausia, santykį su vaiku. Šiuo metu kūrybiškumo „palūkanos“ tokios geros, kad nereikia nerimauti dėl pamokų, namų darbų, standartizuotų testų, ypač lietuvių k. pamokose.

4. Žinoma – skatinimu, pagyrimu.

Jaunosios kūrėjos Augustės Rakauskaitės (Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija) mama Rita:

1. Dar vaikystėje pradėjau kurti įvairius eilėraščius, daineles. Pauglystėje sukurti eilėraščiai buvo spausdinami laikraštyje – jaunųjų kūrėjų puslapyje. Dirbdama buvusioje Panevėžio jaunimo mokykloje, sukūriau šios mokyklos himną. Taigi kūryba lydi mane visą gyvenimą.

2. Mano dukra visada buvo labai išradinga ir kūrybinga, vaikystėje prieš miegą su tėčiu mėgdavo kurti pasakas. Anksti išmoko skaityti, pamėgo knygas. Besimokydama pirmoje klasėje dalyvavo meninio skaitymo konkurse, laimėjo pirmąją vietą. Dukters kūrybinis pašaukimas auga ir bręsta kartu su ja.

3. Be jokios abejonės, kūrybiškumas mano ir dukters gyvenime labai reikšmingas: man darbe, o dukrai moksluose, reikiant jausmus, bendraujant su aplinkiniais ir t. t.

4. Labai džiaugiuosi, kad dukra mėgsta knygas, yra kūrybiška, valdo žodį, sklandžiai ir gražiai reiškia mintis. Didžiuojuosi skaitydama jos eiles, tikiuosi, kad kūrybiškumo gyslelė mano dukrą lydės visą gyvenimą.

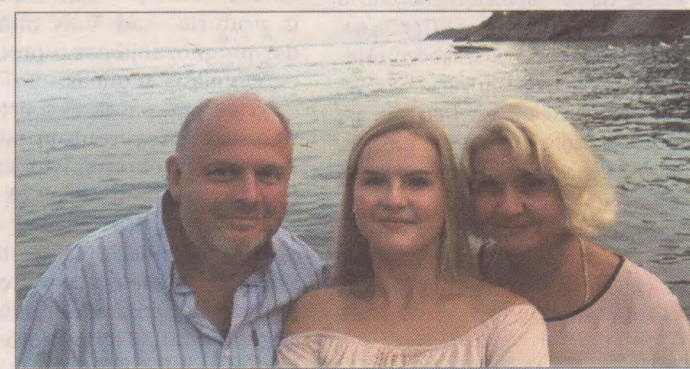
Jaunosios vertėjos Rusnės Šipelytės (Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazija) tėveliai – Giedrė ir Dainius:

1. Eilėraščių ir apsakymų nei vaikystėje, nei dabar nekūrėme. Mama vaikystėje mokėsi Vaikų dailės mokykloje, bet menininko keliu nepasuko. Pastaruoju metu laisvalaikiu kuria lėles angelus.

2. Rusnė labiau tikslųjų mokslų žmogus, tačiau meilė vokiečių kalbai prasidėjo vaikystėje. Dalyvauti vertimų konkursuose pradėjo jaunesnėse klasėse, paskatinta mokytojų.

3. Kūrybiškumas praverčia visose gyvenimo situacijose: ir mokantis, ir dirbant, ir pramogaujant. Kūryba suartina panašiai maistančius žmones, suburia bendrai veiklai, skatina domėtis nepatirtais dalykais, siekti tikslų.

4. Kūrėjas nelygu kūrėjui. Rusnė labai atsakingas žmogus, kruopščiai susidėliojantis savo darbus ir viską suspėjantis. Padėti kurti galime tik palengvindami buitines rūpesčius, na ir, aišku, esame pirmieji skaitytojai.

Jaunosios kūrėjos Mūzos Olimpijos Svetickaitės (Palangos senoji gimnazija) mama Rasa:

1. Kūryba mane lydėjo nuo pat mažens. Tiek namuose, tiek pas senelius turėjome begales knygų, ir ne bet kokių. Kadangi senelis dirbo buhalteriu Juozo Masiulio knygyne, dauguma pasaulinės klasikos veikalų, vaikiškų knygų ir knygelių supo mane, kiek tik save prisimenu.

Nusikeldavau dešimtis tų knygų ir, pasigaminusi pinigų, žaisdavau knygyną. Buvo labai smagu.

Be to, namuose turėjome savo šeimos ansamblių „Žvaigždžių spalvos“ bei lėlių teatrą. Net nebeatsimenu, kuriam iš tėvelių kilo mintis įkurti ansamblį ir teatrą, kad dar labiau mus su broliu užimtų, lavintų. Galiu pasakyti, kad mūsų teatras turėjo labai kokybiškas lėles: judėdavo jų galūnės, jos mokėjo kalbėti (tėvelis jas parveždavo iš Maskvos, tuometio Leningrado), tvirtas ir gražias dekoracijas, kurias gamino visa šeima. Mūsų teatras neapsiribojo vien namų sienomis – esame ne vieną kartą vaidinę tėvelių darbuvietyse, mokyklose, netgi tolumoje Moldovoje. Apie mūsų šeimos ansamblių, turėjusių profesionalią aparatūrą, ir teatrą ne vieną kartą rašė tuometinė „Panevėžio tiesa“.

Bandymų kurti įvairias istorijas, apsakymus buvo ne vienas ir ne du. Galbūt bus įdomu paskaityti eilėraščių, kurių parašiau būdama dešimties.

Kur važiuosi? – Į Paryžių.

Kaž ten pirksi? – Šunių Dryžių.

Šunio reikia man seniai,

Nes užpuolė katinai.

Taip gyventi negaliu –

Gal geriau bus su šuniu.

Naktimis gerai miegosiu,

Savo Dryžiką sapnuosiu.

Rytą kelsiuos aš žvalus –

Katinių daugiau nebus!

Tačiau rašymas netapo mano veikla numeris vienas. Tiesa, Mūzai esu sukūrusi porą dainelių, kuriose minimas jos vardas. Šias daineles ir savo kūrybos lopšinę dainavau jai visą jos vaikystę.

2. Man nereikėjo nieko pastebėti – natūraliai ėjome link to.

Gal kokius metus iki gimstant Mūzai pradėjau dažnai skaityti kultūrinį leidinį „Mūzų malūnas“. Tada galvodavau: jei turėčiau mergaitę, pavadinčiau ją Mūza. Vėliau, kai sužinojau, kad taip ir įvyks, dėl vardo nekilo abejonių. Taigi ne vaikas atsinešė vardą, o vardas atsinešė vaiką.

Dar būdama nėščia pradėjau dainuoti dainas, kalbėdavausi su savo vaikelio. O dukrelei gimus, gimdymo namuose ją nešiodama be perstojo dainuodavau savo kurtas daineles ir lopšinę. Grįžus namo dainos nesibaigė. Po kiekvieno maitinimo, laikydama Mūžą ant rankų, dainuodavau.

Dukrelei užaugus nutariau nupirkti CD su vaikiškais dainelėmis. Kai įjungdavau grotuvą, ji labai gražiai linguodavo, mojuodavo rankytėmis ir tabaluodavo kojytėmis tiesiai į taktą.

Pradėjome lankytis Juozo Miltinio dramos, Lėlių vežimo, „Meno“ teatruose. Tai tapo kone savaitgalio tradicija. Grįždamos namo pačios pratęsdavome spektaklius, improvizuodavome tiesiog gatvėje. Be gausybės pasakų, istorijų knygelių, kurių apsuptyje augo Mūza (pirmąją knygėlę ji skaitė būdama vos penkių mėnesių), namuose atsirado ir pirštukų teatro knygos su vaidinti skirtomis lėlėmis, ir knygos, iš kurių reikėjo išsikirti, nuspalvinti, susiūti – žodžiu, pačiam pasigaminti teatro lėles. Tad vietoje prieš miegą skaitomos pasakos dažnai visa šeima rinkdavomės vaidinti kartu. O jei viršų perimdavo skaitymas, knygas Mūzai visada skaitydavo tėvelis Žydrūnas.

Tačiau muzika iš mūsų gyvenimo niekur nedingo. Atmintyje išliko Aistės

Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ koncertas Juozo Miltinio dramos teatre, į kurį Mūzos (jai buvo ketveri) žadėjo neįleisti, nes vaikas per mažas, čia juk rimtas koncertas. Į koncertą visgi patekome, tas mažas vaikas sėdėjo ir klausėsi įdėmiau nei kiti kostiumuoti dėdės.

Atėjo laikas, kai koncertų ir spektaklių mums tapo per mažas. Pradėjo lankytis kino centre „Garsas“, eiti į įvairias parodas, knygų pristatymus, miuziklus, baletus, profesionalius cirko pasirodymus, valstybinių švenčių minėjimus, šunų parodas. Šitai plėtėsi ir taip platus mažo vaiko akiratis.

Namuose buvo daugybė lėlių ir jų baldų, pliušinių, mašinėlių, konstruktorių, kaladėlių, dėlionių, lavinamųjų žaislų ir pan. Žinoma, žaislai visada būdavo perkami ne pagal amžių, t. y. skirti vyresnio amžiaus vaikams, nei Mūzai tuo metu buvo metų. Šis dalykas tapo vienu iš raktelių, atrakinusių dukters kūrybiškumą, norą sužinoti ir išmokyti ką nors naujo.

Kai vos baigusi pirmą klasę, ilsėdamasi Palangoje Mūza sukūrė pirmąjį savo eilėraščių, nenustebau. Prisipažinsiu, buvo neapsakomai smagu, tikrai labai džiaugiausi ir didžiavausi savo dukra, bet tai nebuvo lyg perkūnas iš giedro dangaus. Manau, tam ji jau buvo subrendusi. Nors pagal savo amžių tikrai daug skaitė (jai buvo vos aštuoneri), bet ji pradėjo skaityti dar daugiau, ir ne pasakų knygeles, o paaugliams skirtą literatūrą.

Palangoje gimė ir antras, ir trečias dukters eilėraščių. Rūgijūtį grįžus namo – ir ketvirtasis... Nusprendžiau juos parodyti mūsų mylimai nuostabiajai mokytojai Gražinai Apšegienei. Ji vos užmetusi akį, o vėliau ir įdėmiau įsiskaičiusi pasakė: „Namuose turite didžiulį talentą – antrokaip taip nėra...“

3. Savo ir savo šeimos gyvenimo be kūrybiškumo net negalėčiau įsivaizduoti. Išsilavinę žmonės privalo būti kūrybiški. Manau, nėra aiškios ribos tarp mokslo, meno, kūrybos... Kadangi Mūza dalyvauja įvairiuose LRT projektuose („Lietuvos tūkstantmečio vaikai“, „Aukšinis protas“, „Lietuvos nerealieji“, „Tiesa ar drąsa“, „Vaikų forumas“, „Labas rytas, Lietuva“ ir kt.), radijo laidose „Literatūros akiračiai“, „Pokalbiai per LRT Opus“, „Domas ir

Tomas“, „LRT Opus vasara Palangoje“, galiu tvirtinti, kad mokslas, menas, kūryba, kūrybiškumas – viskas tarpusavyje labai glaudžiai susiję. Netgi išdėstyti ir pagrįsti savo nuomonę, būti lygiaverčiu diskusijos dalyviu – tai jau kūrybiškumas. Mūza ir, aišku, visa šeima gyvename labai įdomų, pilną išpildymų gyvenimą. Kūryba, kultūra yra neatsiejama mūsų dienos dalis. Žinoma, pagrindinis darbas tenka jai, bet ir mums su vyru yra ką veikti. Konkursai, festivaliai, televizijos, radijo laidos dažniausiai vyksta Vilniuje, tad mano pareiga viską apgalvoti ir kruopščiai suruošti (pradedant apranga, baigiant knygomis), o tėvelio – saugiai ir laiku nuvežti į reikiamą vietą.

Turbūt kyla natūralus klausimas – ar mes nepavargstame? ar įmanoma tai atlaikyti? Aišku, dažnai pritrūksta poilsio, būna, kad eidama jauti, kaip nebepavelki kojų... Tačiau visa tai dar labiau sutelkia mūsų šeimą. Juk turime labai aiškų ir tvirtą tikslą – judėti tik pirmyn!

4. Pati esu kūrėja. Aš ir jaučiuosi, jog esu menininkė. Kai gyvenime mene ir menu, kūryboje ir kūryba, stengiesi aprėpti vis daugiau ir daugiau, kūrybos ir meno klodai tampa nebeišsemiami. Nors gyventi su kūrėja yra didžiulis iššūkis ir atsakomybė, bet tai ir begalinis džiaugsmas. Dabar ne tik aš Mūzai, bet ir Mūza padeda man. Pavyzdžiui, rekomenduoja, kokią knygą paskaityti, kokį filmą pažiūrėti, į kokį renginį ar parodą nueiti. Todėl dukterį suprasti nėra sunku. Kitą kartą jau ir nebežinojau, nuo ko viskas prasidėjo – ji ar aš pasiūliau kokią nors idėją. Todėl viskas susipynę, nebėra ribos tarp kūrybos ir gyvenimo. Visas mūsų gyvenimas tapo kūryba. Manau, kad kitaip ir negalėjo būti. Kadangi mums Dievas davė didžiuliais talentais ir gabumais apdovanotą dukterį, aš tiesiog neturėjau kitos išeities, kaip tik diena iš dienos ją lavinti, atskleisti vis naujus jos talentus, padėti atrasti jai (o ir pačiai sau) vis naujų gabumų. Ir negali būti pavargimo, nesupratimo. Mes su vyru, kiti šeimos nariai (seneliai, dėdės, tetos, krikšto tėveliai) besąlygiškai palaikome Mūžą, tikime tuo, ką ji daro, esame ir visada būsime šalia, o tai iškelia aukščiau kasdienio gyvenimo, įkvepia, suteikia palaimą ir užaugina sparnus!

Jaunosios kūrėjos Šarūnės Širmenytės (Panevėžio „Vyturio“ progimnazija) BABYTĖ (močiutė iš Žemaitijos) Valė:

1. Yra sukūrusi daugybę eilėraščių. Kuria eilėraščius ypatingoms progoms – jubiliejams, Kalėdoms ir t. t. Pradėjo kurti 2 klasėje, vėliau deklamavo kūrinus ant scenos. Dažnai nebūdavo kada kurti, nes reikėjo daug laiko skirti mokslams, bet kartais atėdavo įkvėpimas, kuriam atsisipirti neįmanoma...

2. Vaikas turėjo polinkį kūrybai – tai akivaizdžiai matėsi bendraujant.

3. Galbūt...

4. Duodu kūrėjui erdvės mąstymui, kad galėtų gerai pagalvoti. Ta vieta mintims gimti – tai stalas antrame aukšte... Čia vyrauja visiškai ramybė.

... ir MAMA Irma

1. Aišku, kad yra kūrusi, nes mokykloje kartais reikėdavo kurti eilėraščius.

2. Pirmą tai pastebėjo mokykloje. Tik vėliau aš, mama, sužinojau, kad dukra kuria eilėraščius, ėjau klausyti jų į „Poezijos pavasarėlį“, užsisakiau eilėraščių knygele.

3. Manau, kad padeda.

4. Geram kūrėjui padėti nereikia. Jis pats susikuria sąlygas...

Jaunosios kūrėjos Agnės Ulbikaitės (Panevėžio „Vyturio“ progimnazija) mama Jolanta:

1. Esu sukūrusi gal porą eilėraščių, nes buvo privaloma per literatūros pamokas mokykloje. Galėčiau pasigirti, kad sekėsi rašyti rašinius. Visada domėjausi rankdarbiais, o tėtis yra įvaldęs braižybos meną, todėl jo darbai tikslūs ir dailūs.

2. Agnė labai anksti pradėjo piešti. Pirmą kartą supratome, kad turi kūrėjo bruožų, kai dar lopšelyje miesto konkurse tapo laureate savo amžiaus grupėje ir gavo pirmąją padėką. Kai išmoko rašyti, pradėjo kalbėti, kad rašys knygą.

3. Mūsų šeimoje vyriškoji pusė yra daugiau tiksliukai. Kūryboje mes randame bendrystę: idėjos mūsų, o įgyvendiname visi kartu. Mano nuomone, kūryba padeda gyvenime. Per ją gali išreikšti jausmus, nerimą. Aš tai ypač pastebiu savo dukros elgesyje. Ji labai emociinga, bet sunkiai išreiškia jausmus. Sukaupti jausmai išsilieja jai rašant, piešiant.

4. Suprasti dukrą, kaip kūrėją, jos darbuose atspindėtas emocijas man labai padėjo mokykloje dirbantys specialistai. Mes labai didžiuojamės savo vaiku, stengiamės tai parodyti. Dukros sukurtais darbais originaliai pasveikiname artimuosius, darbus įsireminame ir taip papuošiame namus.

Jaunosios kūrėjos Miglės Bukauskaitės (Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija) tėveliai Birutė ir Algis:

1. Kūrėme tik mokydami. Tačiau tėtė mėgsta piešti, drožinėti, o tam reikia nemažai kūrybiškumo ir talento.

2. Dukros kūrybiškumas atsiskleidė 6 klasėje mokykliniuose rašiniuose, tiksliau, aprašant kelionių išpūdžius. Visad buvo guvi ir pilna idėjų, organizuodama šventes.

3. Kūrybiškumas mus suburia, aplinką daro jaukesnę, o bendravimą nuoširdesnį. Tada galime laisvai dalintis išpūdžiais, mintimis, kurti ir organizuoti. Be to, labai smagu kartu džiaugtis pasiekimais.

4. Sunku suprasti kūrėją. Ne visada paprasta susikalbėti, priimti galutinį sprendimą, nes skiriasi mūsų pasauliai, suvokimas. Tačiau stengiamės vieni kitiems suteikti laisvės ir laiko. Tai būtina, kad galėtume kurti ir kiekvienas užsiimti svarbiais dalykais, o galiausiai džiaugtis pasiekimais kartu.

PROJEKTO ORGANIZATORIUS IR PARTNERIAI:

